

Virtuaalikaveri ikäihmisen arjen aktivoijana

Koivikko Sanna
Toimintaterapeutti

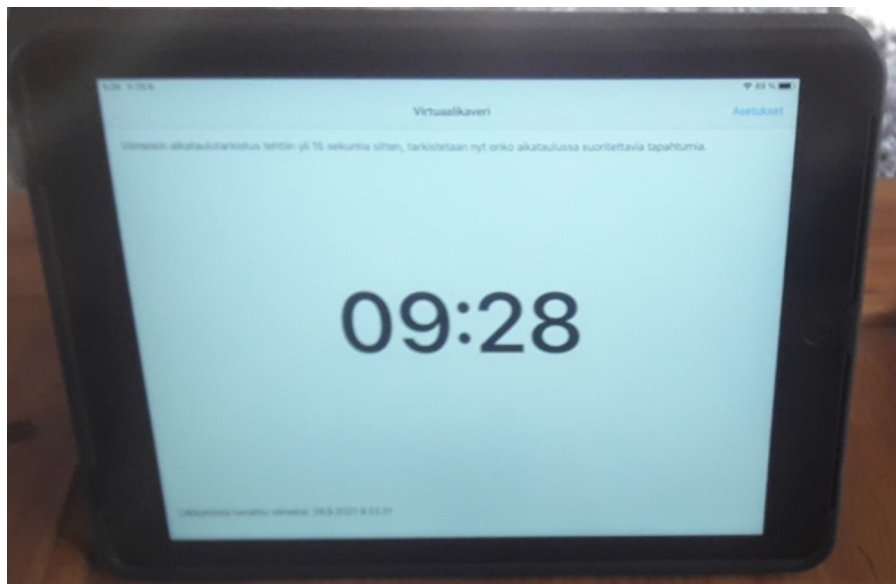
Julkaistu 13.9.2022

Toteutamme Kotona Asumista Rohkeasti ja Itsenäisesti Teknologian Avulla (KARITA) -hankkeessa erilaisia teknologiakokeiluja. Näiden kokeilujen tavoitteena on kerätä tietoa siitä, mitkä tuotteet tukevat ikääntyneiden kotona asumista. Hanke päättyy tämän vuoden lopussa, joten nyt alamme olla jo loppusuoralla.

Osa kokeiluista on jo päättynyt. Tässä vaiheessa haluan jakaa kokemuksiani Virtuaalikaverin käyttökokeilusta, josta meidän hankkeessamme kerättiin ensimmäiset asiakaskokemukset.

Kyseessä on Oulun Digin ja Oulun kaupungin Hyvinvointipalvelujen kehitystyö, jossa yhteistyökumppanina ja palvelun tuottajana toimi Solita Oy. Ennen kuin Virtuaalikaveri tuli meille kokeiluun, sitä olivat testanneet kotihoidon työntekijät keväällä 2021. Osana KARITA-hanketta sovellusta muokattiin aikaisemmasta kokeilusta saatujen palautteiden perusteella.

Virtuaalikaveri siinä vaiheessa, kun se tuli KARITA-hankkeeseen.

Mikä se Virtuaalikaveri sitten on? Kyseessä on iPadiin ladattu sovellus, jonka tavoitteena on aktivoida käyttäjänsä päivittäisten muistutusten avulla osallistumaan arjen toimintoihin. Sovellus voidaan asettaa muistuttamaan mm. ruokailuista ja lääkkeiden otosta tai muista päivän toiminnoista.

aika	Teksti tai toiminto
00	Huomenta Sanna! Nyt on aamupalan aika. Ota lääkkeet aamupalan kanssa.
58	Hei, katsotaan kohta yhdessä valokuvia.
00	Valokuvaesitys
50	Nyt laitetaan veret kiertämään! Televisiossa kotijumppaa kanavalla 33.
00	Lounasaika. Sanna, laitatko itsellesi herkullista syötävää jääkaapista.
28	Hei, katsellaan muutama video tässä välissä.
30	Pixels-videositys
00	Hei Sanna, nyt olisi hyvä hetki välipalalle.
00	Nyt olisi aika syödä päivällistä.
58	Hei taas, katsotaan kohta videoita.
00	Itse kuvatut videot -esitys
30	Pientä iltapalaa ennen nukkumaan menoa! Hyvää yötä!

Virtuaalikaverin kehittäminen aloitettiin jo ennen KARITA-hanketta. Lähtökohtana oli **Kodin IoT (Internet of Things)**. Alkuperäinen idea oli asentaa kotiin IoT-sensoreita, joilla tuodaan kodin "tilaa" esille. Meneillään olleiden muiden pilottien ja kehitystyön tuomien kulujen vaikutuksesta oli päädytty kehittämään virtuaalikaveri, joka ohjaa ja neuvoo asiakasta, toimii ikään kuin virtuaalivalmentajana. Mukaan tuli yksi, taskuun laitettava sensori, joka havainnoi asiakkaan liikkumista. Mikäli asiakas on liikkumatta yli tunnin, Virtuaalikaveri kehottaa liikkumaan.

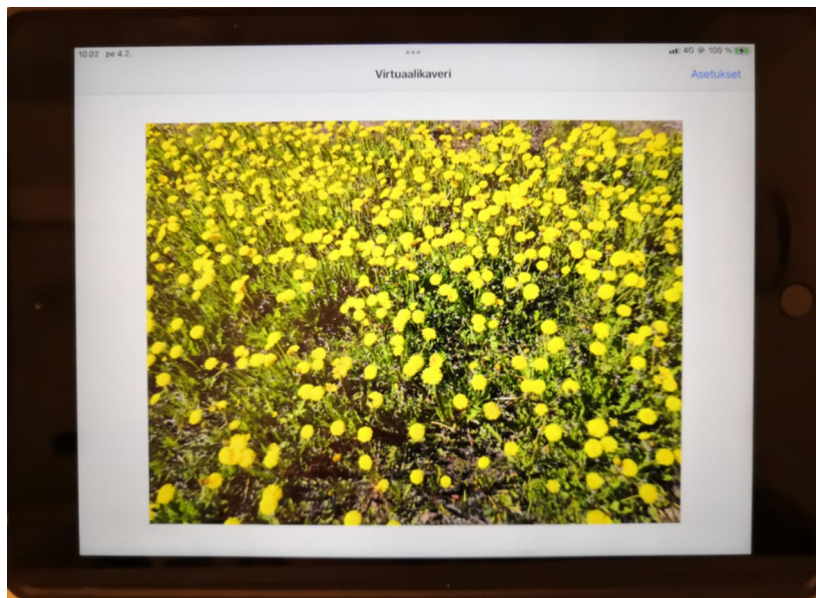

Taskuun laitettava sensori on pienikokoinen.

Meidän kokeilussamme Virtuaalikaveri näytti kaksi kertaa päivässä videoita ja kerran päivässä valokuvia. Allekirjoittanut kävi edellisen kesän alussa kuvaamassa valokuvia ja videoita. Hyödynsin omia vanhoja valokuvia ja videoita. Kiitokset myös äidilleni, joka antoi käyttöömmä omia otoksiaan. Näiden lisäksi hyödynsin Internetistä löytyviä vapaasti käytössä olevia videoita (Pexels ja Pixaby).

KARITA-hankkeessa prosessi lähti käyntiin yhteistyöpalavereilla ja suunnittelulla sekä edellä mainitulla valokuva- ja videosisällön keräämisellä. Alkuperäisenä ajatuksena meillä oli kokeilla laitetta kotikuntoutuksessa. Tämä idea osoittautui kuitenkin liian haastavaksi toteuttaa.

Tässä vaiheessa Virtuaalikaveri ei sisällä käyttöliittymää, joten kaikki muistutusajat ja tekstit olisi pitänyt kierrättää palvelun tuottajan kautta. Kotikuntoutusjaksot ovat lyhyitä ja asiakkaat tulevat nopealla varoitusajalla. Virtuaalikaverin nopea kierto asiakkaalta toiselle ei ollut sen nykyisellä toimintatavalla mahdollista toteuttaa.

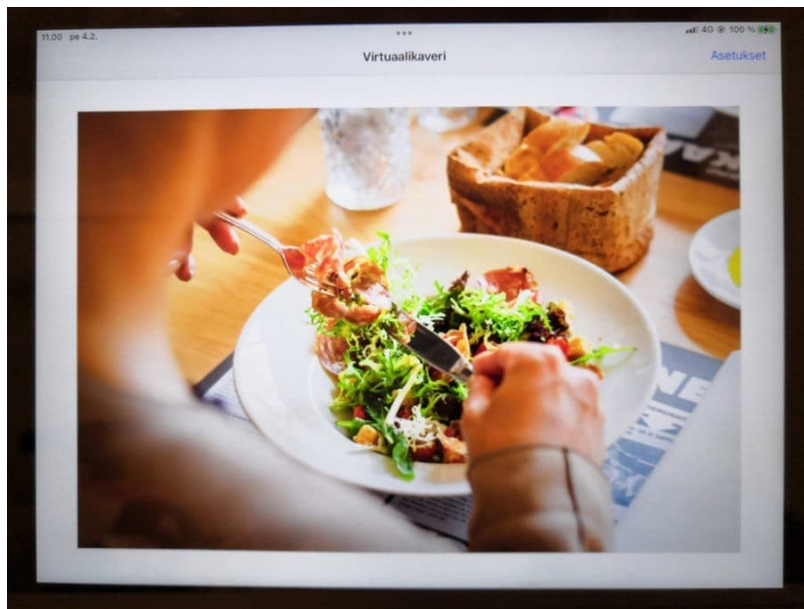
Virtuaalikaveri esitti luontokuvia kerran päivässä

Syksyllä me hanketyöntekijät testasimme laitteita itse. Testauksen pohjalta sovellukseen tehtiin muutoksia versiopäivityksen myötä. Joulutauko ja hankkeen muut työt viivästyttivät seuraava vaihetta. Helmikuun alussa toinen laitteista saatiin asiakkaalle koekäyttöön. Laitteen toimitus ajoitettiin ajankohtaan, jossa asiakas pääsi katsomaan videoita ja siten kokemaan laitteen toiminnan ennen suostumistaan käyttökokeiluun.

Asiakas käytti laitetta kokeilujakson loppuun asti eli neljän kuukauden ajan. Hän oli tyytyväinen laitteen käytön helppouteen. Hänen ei tarvinnut koskea laitteeseen lainkaan. Häntä ilahdutti erityisesti perusnäytön, jossa oli kellon aika isolla. Siitä oli helppo tarkistaa kellon aika.

Asiakas piti Virtuaalikaverin valokuvien ja videoiden näyttömääriä sopivana, mutta toivoi videoiden olevan pidempiä. Videot oli ladattu sovellukseen, minkä vuoksi ne olivat lyhyitä. Asiakas suositteli laitetta muille ja oli halukas käyttämään laitetta myös jatkossa. Asiakas koki laitteen lisänneen hänen oma-aloitteisuuttaan.

Toista käyttäjää meidän oli vaikea löytää. Huomasimme, että on vaikea markkinoida laitetta, joka on vielä keskeneräinen. Lopulta toinen asiakas löytyi kotihoidon asiakaskunnasta. Hänellä oli pitkälle edennyt muistisairaus, mikä todennäköisesti vaikutti siihen, että Virtuaalikaverin käyttö loppui viikon kuluessa.

Virtuaalikaveri muistutti mm. ruoka-ajoista

Saimme vain yhden todellisen koekäytön omien kokemustemme lisäksi, joten tulokset ovat suuntaa antavia. Ne kuitenkin auttavat kehitystyössä eteenpäin. Mielestämme Virtuaalikaveri, joka tuo sisältöä päivään ja muistuttaa käyttäjäänsä päivän aktiviteeteista, on tuote, jota kannattaa kehittää eteenpäin. Tällä hetkellä laite on saatavilla iPadille. Hyvä jatkokehittelyn toimenpide on tehdä myös Android versio.

Tärkeimpänä kehityskohteenä näemme käyttöliittymän. Käyttöliittymän avulla työntekijät voisivat muokata tekstejä ja aikatauluja laitteen ollessa asiakkaalla, kun huomataan, ettei joku asia toimi. Laitteesta saisi asiakkaille henkilökohtaisemman, jos sinne voisi ladata asiakkaan omia kuvia ja videoita. Sovelluksen ns. Avattarena voisi olla oma lapsenlapsi. Joskus tulevaisuudessa viestit voisi nauhoittaa itse. Olisihan se hienoa, jos näytölle ilmestyisi lapsenlapsen kuva ja hänen äänellään kuuluisi "Huomenta mummu. Muista ottaa aamulääkkeet."

Kokeilun pohjalta luotuun toimintamalliin voit tutustua Innokylässä:

<https://innokyla.fi/fi/toimintamalli/virtuaalikaveri-ikaihmissen-arjen-aktivoijana>

Blogin nimi

KARITA-hanke

Kotona Asumista Rohkeasti ja Itsenäisesti Teknologian Avulla (KARITA) -hankkeen blogissa kerrotaan hankkeen etenemisestä. Hankkeessa etsitään keinoja edistää iäkkäiden kotona asumista teknologian turvin. Pää tavoitteena on teknologiaa hyödyntäen vähentää sote-palvelujen tarvetta ikäihmisten palveluissa ja siirtää säännöllisten palvelujen tarvetta. Blogiin tuodaan myös muiden hankkeen osatoteuttajien tekstejä.